

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 03 lipca 2012 roku powód J. R. wniósł o zobowiązanie pozwanej M. D. do złożenia oświadczenia o nieodpłatnym przeniesieniu na rzecz powoda J. R. własności zabudowanej nieruchomości położonej w obrębie (...) K., w jednostce ewidencyjnej (...) - 5 S., w miejscowości K., w gminie S., w powiecie (...), w województwie (...) oznaczonej jako działki nr (...), o obszarze łącznym 0,70 ha, dla której w Sądzie Rejonowym w (...) – VI Wydziale Ksiąg Wieczystych jest prowadzona księga wieczysta Nr (...), a także o zobowiązanie pozwanej do zwrotu powodowi przedmiotu darowizny zabudowanej nieruchomości położonej w obrębie (...) K., w jednostce ewidencyjnej (...) - 5 S., w miejscowości K., w gminie S., w powiecie (...), w województwie (...) oznaczonej jako działki nr (...), o obszarze łącznym 0,70 ha, dla której w Sądzie Rejonowym w Piotrkowie Trybunalskim – VI Wydziale Ksiąg Wieczystych jest prowadzona księga wieczysta Nr (...), dokonanej aktem Notarialnym Rep. A Nr (...), sporządzonym przez Notariusza D. B. z Kancelarii Notarialnej w B. przy ul. (...). Jednocześnie powód wniósł o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powód podniósł, iż po dokonaniu darowizny obdarowana M. D. okazała się względem darczyńcy rażąco niewdzięczna, albowiem dopuściła się względem niego przestępstwa polegającego na bezprawnym ukrywaniu i przetrzymywaniu dokumentów adresowanych do niego, jak również zaczęła kwestionować prawo darczyńcy do zamieszkiwania w budynku wzniesionym na nieruchomości stanowiącej przedmiot darowizny. Pozwana wspólnie z żoną powoda podstępnie, bez udziału powoda w postępowaniu administracyjnym, wymeldowała go z mieszkania w P. przy ul. (...). Dodatkowo powód, przed dokonaniem darowizny, został przez nią umyślnie wprowadzony w błąd. W wyniku powyższego w akcie notarialnym nie zapewniono mu prawa dożywotniego zamieszkiwania w budynku wzniesionym na nieruchomości, a jedynie obdarowana M. D. wyraziła zgodę na zamieszkiwanie przez powoda i jego żonę w przedmiotowej nieruchomości. Całą dokumentację od notariusza otrzymała pozwana, udostępniła ją powodowi dopiero w kwietniu 2012 roku przez co uniemożliwiła mu przez ten okres realizację prawa do dokonania zameldowania.

W odpowiedzi na pozew z dnia 04 października 2012 roku pełnomocnik pozwanej wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Strona pozwana podniosła, iż pozwana nie ukrywała ani nie przetrzymywała korespondencji adresowanej do powoda, albowiem w ogóle ich nie odbierała wskazując za każdym razem osobie doręczającej korespondencję, iż powód nie zamieszkuje już pod wskazanym adresem. Pozwana nie wprowadziła powoda w błąd, albowiem po pierwsze to na jego życzenie zawarto w akcie notarialnym zapis zapewniający mu prawo zamieszkiwania na darowanej nieruchomości, a po wtóre akt notarialny został dwukrotnie odczytany, wręczony powodowi celem zapoznania się z jego treścią i w takim kształcie został przez powoda zaakceptowany. Strona pozwana zaprzeczyła, jakoby to obdarowana dokonała wymeldowania powoda z mieszkania przy ul. (...). Wskazała, iż nastąpiło to z wniosku E. R., a powód wiedział o toczącym się postępowaniu administracyjnym. Ponadto powód nie mieszka w przedmiotowym mieszkaniu od kilku lat. Strona pozwana podniosła, iż powodem zaistniałego postępowania jest chęć odzyskania przez powoda darowanej nieruchomości w celu zamieszkania na niej z nowo założoną rodziną.

Sąd Okręgowy, w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał procesowy, ustalił następujący stan faktyczny:

Aktem notarialnym Rep. A Nr (...), sporządzonym przez Notariusza D. B. z Kancelarii Notarialnej w B. przy ul. (...), w dniu 13 maja 2011 roku została zawarta pomiędzy stronami umowa darowizny, na mocy której J. R. darował swojej córce M. D. zabudowaną nieruchomość położoną w miejscowości K., w województwie (...), oznaczoną jako działki nr (...), o obszarze łącznym 0,70 ha, dla której w Sądzie Rejonowym w Piotrkowie Trybunalskim – VI Wydziale Ksiąg Wieczystych prowadzona jest księga wieczysta Nr (...).

W §5 aktu notarialnego zawarto oświadczenie, iż M. D. wyraża zgodę na zamieszkiwanie w opisanym powyżej budynku wchodzącym w skład przedmiotowej nieruchomości przez swoich rodziców J. M. i E. małżonków R..

/okoliczność bezsporna: dowód: akt notarialny k.6-8, odpis księgi wieczystej k.92-9/

Powyższy zapis w §5 aktu notarialnego został uczyniony przez notariusza na życzenie powoda J. R., który zażądał tego w trakcie dokonywania czynności notarialnej. W związku z tą zmianą akt notarialny został odczytany ponownie przez notariusza, po jego wydrukowaniu. Notariusz wyjaśniała stronom poszczególne zapisy. Podczas czynności notarialnej powód nie zgłaszał żadnych zastrzeżeń w związku z treścią §5 aktu notarialnego. Strony były zgodne co do tego zapisu.

Powód nie żądał, aby w treści aktu notarialnego znalazł się innej treści zapis. Powód w 2011 roku nie znał różnicy pomiędzy prawem dożywocia, a służebnością osobistą. Notariusz D. B. wytłumaczyła stronom, znaczenie zapisów które mogły budzić wątpliwości stron.

/dowód: protokół w formie audio-video z dnia 21 października 2014 roku zeznania świadka D. B. 05 minuta – 13 minuta 31 sekund, zeznania powoda J. R. 1 godzina 08 minuta 31 sekunda – 1 godzina 10 minuta 53 sekunda, zeznania pozwanej M. D. 2 godzina 12 minuta 52 sekunda – 2 godzina 15 minuta 01 sekunda/

Wypisy aktu notarialnego były wydane stronom po sporządzeniu aktu.

/dowód: akt notarialny k.6-8/

Przed dokonaniem darowizny strony pozostawały w zgodnych relacjach. Miały do siebie pełne zaufanie. Córka odwiedzała swojego ojca w domu w K., gdzie mieszkał od momentu, gdy wybudowany na działce dom mieszkalny nadawał się do użytku.

/okoliczności bezsporne/

Po dokonaniu darowizny, około 29 maja 2011 roku, pozwana M. D. i żona powoda E. R. dowiedziały się, iż powód utrzymuje wieloletni związek z D. S., z którą ma dziecko. Był to dla nich obu szok. Pozwana była załamana.

W efekcie tych informacji E. R. rozwiódła się z powodem. Takie też ustalenia były podstawą orzeczenia rozwodu pomiędzy małżonkami R. z winy powoda.

Powód był wielokrotnie widziany w towarzystwie (...) i jej dziecka, również na działce w K. pozwana widziała nową partnerkę ojca. Pozwana nie może tego zaakceptować. O swoim podwójnym życiu powód wprost powiedział A. W. w 2008 roku.

Pozwana nadal utrzymywała kontakty z ojcem, który przyznał jej, że ma dziecko z D. S.. Pozwanej trudno było odnaleźć się w tej nowej dla stron sytuacji. Początkowo również powód nie wiedział jak się zachować po tym jak kwestia jego wieloletniego związku z D. S. wyszła na jaw.

M. D. zaakceptowała zaistniały stan rzeczy. W 2011 roku spędziła z powodem Wigilię w domu w K..

Pogorszenie wzajemnych relacji stron spowodowało, że w marcu 2012 roku pozwana zaproponowała powodowi wydzielenie odrębnej działki na spornej nieruchomości i wybudowanie na niej domu mieszkalnego dla powoda. W trakcie czynności geodezyjnych powód nie zgodził się na podział działki. W związku z jego postawą zawieszono postępowanie administracyjne w tym przedmiocie.

Pozwana zakupiła materiały na budowę domu i zamówiła firmę budowlaną, rozpoczęto też budowę, która została wstrzymana, ponieważ powód zawiadomił organy administracyjne o samowoli budowlanej (parce rozpoczęto jeszcze w trakcie uzyskiwania pozwolenia budowlanego).

/dowód: protokół audio-video z dnia 10 stycznia 2014 roku zeznania świadka A. Ś. 11 minuta 56 sekunda – 16 minuta 20 sekunda, zeznania świadka E. R. 1 godzina 11 minuta 15 sekunda- 1 godzina 11 minuta 58 sekunda, zeznania świadka E. D. 1 godzina 30 minuta-1 godzina 31 minuta 52 sekunda, zeznania świadka A. W. 3 godzina 26 minuta 56 sekunda – 4 godzina 09 minuta, protokół audio-video z dnia 13 maja 2014 roku zeznania świadka A. J. 15 minuta 15 sekunda, zeznania świadka W. C. 22 minuta 20 sekunda – 25 minuta 18 sekunda, protokół audio-video z dnia 21 października 2014 roku zeznania pozwanej M. D. 2 godzina 05 minuta 41 sekunda – 2 godzina 10 minuta, postanowienie z dnia 30 października 2012 roku k.291, uzasadnienie wyroku rozwodowego w sprawie I C 889/12 k.292-303/

Powód całe życie nie pracował zawodowo. Zarejestrowany jest w Powiatowym Urzędzie Pracy od dnia 08 grudnia 2008 roku jako osoba bezrobotna. Od dnia 16 czerwca 2009 roku nie posiada prawa do zasiłku. Powód trudni się dokonywaniem przestępstw kradzieży, o czym jego rodzina wiedziała. W 2007 roku został zatrzymany za granicą i odbywał tam karę pozbawienia wolności. Wyrokiem z dnia 09 lipca 2012 roku Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim II Wydział Karny uznał J. R. i D. S. za winnych popełnienia czynu z art. 278 §1 kk.

/okoliczności bezsporne/

Prawomocnym postanowieniem z dnia 07 grudnia 2011 roku, w sprawie I Ns 1081/11, Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim dokonał zgodnego podziału majątku wspólnego małżonków E. i J. R. w ten sposób, iż spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego, położonego w P., przy ulicy (...), oznaczonego numerem 7 przyznał na wyłączną własność E. R. bez spłaty pieniężnej na rzecz J. R..

Na rozprawie i ogłoszeniu orzeczenia w niniejszej sprawie obecni byli oboje małżonkowie R..

/dowód: postanowienie Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 07 grudnia 2011 roku k.12 akt I Ns.1081/11, protokół rozprawy z dnia 07 grudnia 2011 roku k.11 akt I Ns. 1081/11/

Korespondencję kierowaną do powoda przez Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim - VI Wydział Ksiąg Wieczystych odebrała pozwana w dniu 1 czerwca 2011 roku.

/dowód: potwierdzenie odbioru k.120/

Decyzją Prezydenta Miasta P. z dnia 09 maja 2012 roku powód J. R. został wymeldowany z pobytu stałego w mieszkaniu nr (...) przy ul. (...) w P.. Decyzję tę powód odebrał w dniu 14 maja 2012 roku.

Postępowanie w tym przedmiocie zostało wszczęte na wniosek E. R. z dnia 20 marca 2012 roku.

Korespondencję zawierającą zawiadomienie o wszczęciu postępowania administracyjnego powód odebrał osobiście w dniu 17 kwietnia 2012 roku i w tym też dniu został w ramach tego postępowania przesłuchany.

Powód J. R. wyprowadził się z przedmiotowego mieszkania w maju 2011 roku, zabrał większość swoich rzeczy i od tego czasu przebywa na stałe w budynku mieszkalnym znajdującym się na spornej nieruchomości w miejscowości K..

Pozwana nie brała udziału w procedurze wymeldowania.

W listopadzie 2011 roku Policja dokonała przeszukania w tym mieszkaniu w związku z zatrzymaniem powoda J. R. za kradzież.

E. R. wymeldowała powoda z mieszkania na ul. (...).

/dowód: decyzja Prezydenta Miasta P. k.19 akt Urzędu Miasta w P. D.. (...)1.72.2012; wniosek o wymeldowanie z miejsca stałego pobytu k.3 w/w akt, protokół przesłuchania J. R. k.13 w/w akt; zwrotne potwierdzenie odbioru pisma k.9 w/w akt; zwrotne potwierdzenie odbioru decyzji k.22 w/w akt, protokół audio-video z dnia 10 stycznia 2014 roku

ze zeznania świadka E. R. 48 minuta 59 sekunda – 50 minuta 10 sekunda, zeznania świadka E. D. 1 godzina 42 minuta 29 sekunda/

W dniu 20 kwietnia 2012 roku powód J. R. złożył do Prokuratury Rejonowej w Piotrkowie Trybunalskim zawiadomienie o przestępstwie dokonanym na jego szkodę polegającym na bezprawnym ukrywaniu i przetrzymywaniu dokumentów adresowanych do niego oraz umyślnego wprowadzenia go w błąd, którego następstwem było nakłonienie go do przekazania darowizny na rzecz córki M. D.. Postanowieniem z dnia 07 grudnia 2012 roku Komenda Miejska Policji w P., w sprawie 1 Ds. 1744/12, w obu powyższych przypadkach umorzyła śledztwo wobec stwierdzenia, iż czyny te nie zawierają znamion przestępstwa. Postanowieniem z dnia 28 grudnia 2012 roku Prokurator Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim zatwierdził powyższe postanowienie.

Po złożeniu przez powoda tego zawiadomienia relacje stron bardzo się posuły. Pozwana w krótkim czasie została przesłuchana przez Policję i dowiedziała się o wysuwanych pod jej adresem zarzutach. Pozwana wyrażała niezadowolenie z faktu obecności partnerki powoda na nieruchomości w K., w szczególności kiedy organizowane tam były spotkania, w których mieli uczestniczyć inni członkowie rodziny. Do pewnego incydentu doszło w trakcie organizowanego przez powoda grilla w czerwcu 2012 roku. Doszło wtedy do kłótni stron i E. R.. M. D. poprosiła wówczas obecnych na imprezie o zakończenie wizyty.

/dowód: postanowienie z dnia 07 grudnia 2012 roku k.125-127 akt 1 Ds. 1744/12; zeznania stron – k. 454-463; zeznania świadków: T. G. – k. 179; A. P. – 223-224; E. R. – k. 271 odw-273 odw; /

W dniu 14 marca 2013 roku powód złożył ponownie ustne zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa dotyczące doprowadzenia go do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w wyniku dokonania darowizny w dniu 13 maja 2011 roku w Kancelarii Notarialnej D. B.. Postanowieniem z dnia 26 kwietnia 2013 roku, w sprawie Ds. 389/13, Prokurator Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim odmówił wszczęcia śledztwa w niniejszej sprawie.

/dowód: postanowienie z dnia 26 kwietnia 2013 roku k.63v. akt Ds. 389/13, /

Umową darowizny z dnia 30 stycznia 2007 roku powód darował pozwanej udział 1/2 części samochodu marki M. (...), nr rej. (...).

Postanowieniem z dnia 7 grudnia 2012 roku Prokurator Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim umorzył śledztwo w sprawie podejrzenia mającego zaistnieć w dniu 25 lutego 2009 roku oraz w dniu 02 marca 2011 roku w P. wyłudzenia poświadczenia nieprawdy, w ten sposób, że M. D. zawarła dwie polisy ubezpieczeniowe na samochód marki M. (...) o nr rej. (...), którego miała nie być współwłaścicielem, czym miała wprowadzić w błąd osoby upoważnione do wystawiania dokumentu Polisy Ubezpieczeniowej OC, tj. o czyn z art. 272 kk wobec stwierdzenia, że czyn nie zawiera znamion przestępstwa.

/dowód: umowa darowizny k.154, zaświadczenie k.153, postanowienie o umorzeniu śledztwa k.125-127 akt 1 Ds. 1744/12/

Pismem z dnia 10 maja 2012 roku, doręczonym pozwanej w dniu 16 maja 2012 roku, powód J. R. złożył pozwanej M. D. oświadczenie woli o odwołaniu darowizny dokonanej w dniu 13 maja 2011 roku z powodu jej rażącej niewdzięczności względem ojca, jak i z powodu wprowadzenia go w błąd przy dokonywaniu przedmiotowej darowizny.

/okoliczność bezsporna: dowód: oświadczenie o odwołaniu darowizny wraz ze zwrotnym potwierdzeniem odbioru k.9-11/

Na spornej nieruchomości pozwana w dniu 23 maja 2013 roku założyła monitoring.

Od maja 2013 roku pozwana, jak i pozostali członkowie rodziny nie mają dostępu do nieruchomości. Powód wymienił zamki. Ma nowego psa, który strzeże nieruchomości.

/okoliczności bezsporne/

Powód nie wpuszcza pozwanej i pozostałej rodziny na nieruchomości.

/dowód: protokół audio-a 13 maja 2014 roku zeznania świadka A. J. 16 minuta 36 sekunda – 17 minuta 14 sekunda/

Sąd dokonał powyższych ustaleń faktycznych w oparciu o cały zgromadzony w sprawie materiał procesowy. Sąd oparł się przede wszystkim na zeznaniach bliskich członków rodziny powoda, albowiem żywiłowo i w pełni wiarygodnie opisali oni przyczyny zaistnienia niniejszego sporu. W pełni zrozumiałe jest, iż relacje pomiędzy stronami popsuły się w momencie kiedy wyszło na jaw, iż powód żyje w związku z inną kobietą i ma z nią kilkuletnie dziecko. W kontekście podstaw faktycznych powództwa o odwołanie darowizny i powoływanie się na takie okoliczności jak ukrywanie dokumentacji powoda przez pozwaną, wprowadzenia go w błąd przy dokonywaniu aktu darowizny nieprzydatne okazały się zeznania świadków zaoferowanych przez stronę powodową tj. N. S., Z. L., T. G., A. P., W. D.. Świadczenie ci nie mieli wiedzy o żadnych istotnych dla sprawy zdarzeniach świadczących o błędzie przy zawieraniu umowy. Przyjmując, iż zostali powołani na okoliczność szeroko rozumianej rażącej niewdzięczności pozwanej względem powoda to należy zwrócić uwagę, iż wszyscy podkreślali zgodne relacje stron do pewnego momentu, natomiast tylko świadek T. G. wskazał, iż został wyproszony z nieruchomości przez pozwaną w 2012 roku, jednak powiedziała to grzecznie. Przyczyną takiej sytuacji była obecność na nieruchomości D. S.. Sytuacja ta miała miejsce już po złożeniu poprzez powoda bezpodstawnego zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa przez córkę i po złożeniu oświadczenia o odwołaniu darowizny. W tej sytuacji nie sposób w żadnej mierze rozpoznawać takiego zachowania w kategoriach rażącej niewdzięczności, a tym bardziej przyjąć, iż pozwana zakwestionowała w ten sposób prawo powoda do zamieszkiwania w przedmiotowej nieruchomości.

Sąd pominął również zeznania świadków D. Ć., A. Ć., K. W. i D. R., albowiem nie wniosły nic istotnego do sprawy, świadkowie ci potwierdzili jedynie okoliczności dobrych relacji pozwanej z powodem przed dokonaniem darowizny, co w istocie rzeczy było w sprawie bezsporne, jak i zeznawali o okolicznościach nie mających istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, w głównej jednak mierze ze względu na relacje łączące ich z pozwaną nie mieli konkretnej wiedzy na temat stosunków rodzinnych stron.

W ocenie Sądu w pełni wiarygodne są zeznania najbliższej rodziny stron.

Takiej wiarygodności należy jednak odmówić D. S.. Osoba ta kwestionowała charakter swoich relacji z powodem. Zaprzeczała aby była z nim w związku, przy czym w żaden rozsądny sposób nie potrafiła wytłumaczyć dlaczego nosi w portfelu zdjęcie całej trójki (powoda D. S. i jej córki). Całokształt zachowania świadka w trakcie składania zeznań pokazuje jego bardzo bliski kontakt z powodem. Świadek w pełni identyfikuje się ze wszystkimi twierdzeniami zawartymi w roszczeniach powoda. Nazywa powoda osobą bezdomną, stara się we wszelki możliwy sposób wyostrzyć pewne elementy na korzyść powoda. Konsternacja świadka po tym jak na rozprawie w dniu 13 maja 2014 roku, pełnomocnik pozwanej dostrzegł w jej portfelu zdjęcia powoda, wiele mówi o charakterze osobistych jej relacji z J. R..

Brak jest podstaw do oparcia ustaleń Sądu na zeznaniach powoda i D. S.. Sąd nie znalazł podstaw kwestionowania prawdomówności pozostałych świadków.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Istotą sporu w niniejszej sprawie były dwa zasadnicze zagadnienia prawne. Pierwsze z nich dotyczyło ustalenia, czy powód zawierając umowę darowizny w dniu 13 maja 2011 roku złożył wówczas oświadczenie woli pod wpływem błędu oraz czy jego oświadczenie woli z dnia 10 maja 2012 roku o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli dokonanego w dniu 13 maja 2011 roku, a dotyczącego dokonania darowizny przedmiotowej nieruchomości na rzecz pozwanej, było skuteczne zgodnie z art. 84 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 86 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 88 § 1 k.c., co skutkowałoby nieważnością przedmiotowej darowizny ze skutkiem ex tunc.

Po drugie spór w sprawie sprowadzał się do ustalenia czy w okresie pomiędzy zawarciem umowy darowizny a złożeniem przez darczyńcę oświadczenia o jej odwołaniu, tj. 10 maja 2012 roku zachowanie pozwanej wobec powoda było rażąco niewdzięczne i w czy w konsekwencji złożone przez powoda oświadczenie o odwołaniu darowizny z dnia 10 maja 2012 roku było skuteczne w myśl art. 898 § 1 k.c..

W pierwszej kolejności zasadne jest odniesienie się do kwestii związanej z ewentualną nieważnością umowy darowizny z dnia 13 maja 2011 roku, gdyż dopiero ustalenie, że umowa ta jest ważna upoważnia do oceny, czy doszło do jej skutecznego odwołania. Nie można bowiem odwołać darowizny, która zostałaby uznana za nieważną ze skutkiem *ex tunc*. W świetle art. 84 § 1 i 2 k.c. w razie błędu co do treści czynności prawnej można uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia woli. Jeżeli jednak oświadczenie woli było złożone innej osobie, uchylenie się od jego skutków prawnych dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy błąd został wywołany przez tę osobę, chociażby bez jej winy, albo gdy wiedziała ona o błędzie lub mogła z łatwością błąd zauważyć; ograniczenie to nie dotyczy czynności prawnej nieodpłatnej. Z § 2 wynika, że można powoływać się tylko na błąd uzasadniający przypuszczenie, że gdyby składający oświadczenie woli nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia tej treści (błąd istotny). Natomiast w art. 86 § 1 i 2 k.c. wskazuje się, że jeżeli błąd wywołała druga strona podstępnie, uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu może nastąpić także wtedy, gdy błąd nie był istotny, jak również wtedy, gdy nie dotyczył treści czynności prawnej. Ponadto podstęp osoby trzeciej jest jednoznaczny z podstępem strony, jeżeli ta o podstępie wiedziała i nie zawiadomiła o nim drugiej strony albo jeżeli czynność prawna była nieodpłatna. Z art. 88 § 1 i 2 k.c. wynika, że uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli, które zostało złożone innej osobie pod wpływem błędu lub groźby, następuje przez oświadczenie złożone tej osobie na piśmie. Uprawnienie to wygasa w razie błędu - z upływem roku od jego wykrycia.

W ocenie Sądu powód w trakcie postępowania nie udowodnił, a na nim ciążył ciężar dowodu w tym zakresie, stosownie do zasady wyrażonej w art. 6 k.c., że dokonując w dniu 13 maja 2011 roku darowizny na rzecz pozwanej, działał pod wpływem błędu, wywołanym podstępnie co do treści czynności prawnej, gdyż zgodnie z zapewnieniem obdarowanej w wyniku darowizny miał mieć prawo do dożywotniego zamieszkiwania w budynku stanowiącym przedmiot umowy oraz prawo do zameldowania na nieruchomości. Jak wynika z materiału dowodowego zebranego w sprawie, a w szczególności z aktu notarialnego z dnia 13 maja 2011 roku (k. 6-8) w § 5 M. D. wyraziła zgodę na zamieszkiwanie w budynku posadowionym na przedmiotowej nieruchomości przez swoich rodziców J. R. i E. R.. Powyższa treść aktu notarialnego została odczytana przez notariusza przed złożeniem podpisów przez strony. Potwierdza to zapis zawarty na ostatniej stronie aktu: „Akt ten został odczytany, przyjęty i podpisany”. Ponadto okoliczność ta została potwierdzona w toku przesłuchania pozwanej w charakterze strony, zeznaniach świadka E. R. oraz w zeznaniach świadka notariusza D. B. Powód poza swoimi twierdzeniami, nie przedstawił dowodów świadczących o innym przebiegu spotkania u notariusza w dniu 13 maja 2011 roku, w czasie którego została zawarta umowa darowizny. Ponadto wskazać należy, że zgodnie z art. 244 § 1 k.p.c. dokumenty urzędowe, sporządzone w przepisanej formie przez powołane do tego organy władzy publicznej i inne organy państwowe w zakresie ich działania, stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. W myśl art. 2 § 2 ustawy z dnia 14 lutego 1991 roku Prawo o notariacie (Dz. U. 2014, poz. 164, t.j.) czynności notarialne, dokonane przez notariusza zgodnie z prawem, mają charakter dokumentu urzędowego. W art. 79 pkt 1 powyższej ustawy wskazuje się, że taką czynnością jest sporządzenie przez notariusza aktu notarialnego. W konsekwencji zapis w akcie notarialnym dotyczący odczytania treści aktu notarialnego korzysta z domniemania wyrażonego w art. 244 § 1 k.p.c., a powód nie zdołał go obalić. Mając powyższe na uwadze, w ocenie Sądu Okręgowego, stwierdzić należy, że powód w dniu 13 maja 2011 roku podczas zawierania umowy darowizny w formie aktu notarialnego nie działał pod wpływem błędu co do treści czynności prawnej, mającego doniosłość prawną. Skoro treść aktu została odczytana, to powód składając swoje oświadczenie woli był świadomy, że będzie mu przysługiwało uprawnienie do zamieszkiwania w budynku na przedmiotowej nieruchomości zgodnie z treścią § 5 aktu notarialnego. Ponadto jak wynika z przesłuchania pozwanej i świadka E. R. strony zgodnie ustaliły, że dodadzą do umowy oświadczenie o wyrażeniu zgody na zamieszkiwanie przez powoda i jego ówczesnej żony na przedmiotowej nieruchomości. Dziwić więc mogą twierdzenia powoda, jakoby pozwana również podstępnie doprowadziła do objęcia powyższym uprawnieniem byłej małżonki powoda, gdyż sam powód w swoich zeznaniach przyznał, iż były plany, aby on i żona zamieszkali wspólnie na działce. Co więcej należy zwrócić uwagę, iż powód w 2011 roku nie zdawał

sobie sprawy co do różnicy między prawem do zamieszkiwania a prawem dożywocia, a w swoich zeznaniach wskazał, iż notariusz nie odczytywała zapisów o opiece, bo kwestie te były jedynie ustalane między nim a pozwaną córką. Wszystkie te okoliczności pozwalają jednoznacznie uznać, iż zapis o prawie do zamieszkiwania był odzwierciedleniem woli powoda, natomiast spór co do tej kwestii powstał na skutek pogorszenia się relacji rodzinnych. Powód niezasadnie uznaje, iż pozwana próbuje podważyć jego prawo do zamieszkiwania na spornej nieruchomości. Jest to tym bardziej niezrozumiałe jeżeli weźmie się pod uwagę, iż pozwana w żadnym momencie nie podważała prawa powoda do zamieszkiwania na działce. Tym bardziej taka próba nie było wszczęcie postępowania geodezyjnego, albowiem nie zostało ono wszczęte, jak twierdził powód w celu sprzedaży działki, a jedynie jej podziału i wybudowaniu dla powoda domu na drugiej części nieruchomości.

Nie bez znaczenia pozostaje również kwestia, iż prawomocnym postanowieniem z dnia 07 grudnia 2012 roku Prokurator Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim umorzył postępowanie w sprawie doprowadzenia w dniu 13 maja 2011 roku w B. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem J. R. w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, poprzez wprowadzenie go w błąd co do treści zawartej umowy darowizny, tj. o czyn z art. 286 §1 kk w zw. z art. 294 §1 kk. W uzasadnieniu powyższego postanowienia organ śledczy uznał, iż powód podpisał umowę darowizny będąc poinformowanym o jej treści i konsekwencjach z niej wynikających. Ocena ta jest więc zbieżna z wnioskami Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie.

Mając na uwadze powyższe okoliczności w ocenie Sądu, w rozpoznawanej sprawie nie można było przyjąć, że oświadczenie woli zawarte w umowie darowizny z dnia 13 maja 2011 roku było wadliwe z powodu błędu co do treści czynności prawnej. Powyższe w ocenie Sądu świadczyło zaś o tym, że powód nie udowodnił kluczowej okoliczności, od której należało uzależnić pozytywne dla niego rozstrzygnięcie w sprawie odnośnie powrotnego przeniesienia własności nieruchomości. Reasumując oświadczenie powoda z dnia 10 maja 2012 roku, doręczone pozwanej w dniu 16 maja 2012 roku, nie wywołało skutku w postaci nieważności umowy darowizny z dnia 13 maja 2011 roku.

Powód w pozwie i w oświadczeniu z dnia 10 maja 2012 powoływał się również na prawo odwołania darowizny, wskazując, że już po dokonaniu darowizny z dnia 13 maja 2011 roku pozwana wykazała się wobec niego rażącą niewdzięcznością, która miała polegać na dopuszczeniu się względem niego przestępstwa polegającego na bezprawnym ukrywaniu i przetrzymywaniu dokumentów do niego adresowanych oraz wprowadzeniu w błąd, którego następstwem było nakłonienie darczyńcy do przekazania darowizny na swoją rzecz. Ponadto pozwana miała kwestionować prawo do zamieszkania powoda w budynku wzniesionym na darowanej nieruchomości, nakłaniając powoda do dokonania podziału majątku dorobkowego z żoną. Powód wskazywał również na okoliczność, że pozwana wraz z jego byłą żoną złożyły wniosek o jego wymeldowanie z mieszkania przy ul. (...) w P., a następnie pozwana ukrywała fakt nadejścia korespondencji w sprawie, co doprowadziło do jego wymeldowania bez udziału w postępowaniu administracyjnym. Kolejną okolicznością mającą wskazywać na rażącą niewdzięczność pozwanej miał być zamiar zbycia przez powódkę przedmiotu darowizny i chęć jego usunięcia z tej nieruchomości.

Stosownie do art 898 § 1 k.c. darczyńca może odwołać darowiznę nawet już wykonaną, jeżeli obdarowany dopuścił się względem niego rażącej niewdzięczności. Darowizna jest aktem szczodrości, ponieważ obdarowany uzyskuje świadczenie pod tytułem darmym. W związku z tym, w rezultacie zawarcia umowy darowizny między darczyńcą a obdarowanym wytwarza się stosunek etyczny wyrażający się w obowiązku wdzięczności obdarowanego wobec darczyńcy za okazaną hojność. Naruszenie powinności wdzięczności przez obdarowanego w sposób rażący, może skutkować sankcją prawną w postaci odwołania darowizny. Jako przesłankę tego uprawnienia ustawodawca w art. 898 k.c. statuuje rażącą niewdzięczność. Posługuje się więc typowym zwrotem niedookreślonym, pozostawiając sądowi ustalenie, czy konkretne zachowania mieszczą się w pojęciu rażącej niewdzięczności i odsyłając w tym zakresie przede wszystkim do układu norm moralnych. Ocena powyższa wymaga rozważenia każdego przypadku indywidualnie, na podstawie konkretnych okoliczności sprawy i wymyka się szerszym uogólnieniom (wyrok SN z 22 marca 2001 roku V CKN 1599/2000 Prokuratura i Prawo - dodatek 2002/5 poz. 40).

Orzecznictwo sądowe i doktryna zgodnie przyjmują, że pod pojęciem rażącej niewdzięczności mieszczą się tylko takie zachowania obdarowanego, które polegają na działaniu lub zaniechaniu skierowanym bezpośrednio lub nawet

pośrednio przeciwko darczyńcy i nacechowane złą wolą obdarowanego. Chodzi tu przede wszystkim o popełnienie przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub czci albo mieniu darczyńcy oraz o naruszenie przez obdarowanego spoczywających na nim obowiązków wynikających ze stosunków osobistych (rodzinnych) łączących go z darczyńcą, przy czym działania obdarowanego zmierzają w sposób świadomy i celowy do wyrządzenia darczyńcy poważnej krzywdy – obdarowany ma zamiar pokrzywdzenia darczyńcy, postępuje w sposób mściwy, złośliwy, z chęci odwetu. Aby można mówić o rażącej niewdzięczności postawa obdarowanego musi cechować się znacznym nasileniem złej woli (poroku wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2000 roku, II CKN 280/00, Lex nr 52563, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26.09.2000 roku, III CKN 810/00, Lex nr 51880, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26.07.2000 roku, I CKN 919/98, Lex nr 50820).

W pojęciu rażącej niewdzięczności mieści się tylko takie zachowanie obdarowanego, które oceniając rzecz rozsądnie, jest wysoce nie właściwe i krzywdzące darczyńcę. Rażącą niewdzięczność musi przy tym zachować znaczne nasilenie złej woli, skierowanej na wyrządzenie darczyńcy krzywdy, czy szkody majątkowej. W judykaturze podkreśla się przy tym, że znamion rażącej niewdzięczności nie wyczerpują nie tylko czyny nieumyślne obdarowanego, ale także drobne czyny umyślne, jeżeli nie wykraczają one poza zwykłe konflikty rodzinne w określonym środowisku (poroku wyrok SA w Szczecinie z 14 kwietnia 2005 roku, I ACa 60/05, OSA 2006, z.10, poz.35).

Odnosząc się do okoliczności mających w ocenie powoda uzasadniać skuteczne odwołanie darowizny dokonane pismem z dnia 10 maja 2012 roku, wskazać należy, że na podstawie całości materiału dowodowego zebranego w sprawie Sąd Okręgowy stwierdza, że relacje pomiędzy stronami nie są dobre, jednakże powód nie wykazał, aby miały miejsce zachowania, które świadczyłyby o rażącej niewdzięczności pozwanej. Po pierwsze konieczne jest wskazanie, że powód twierdził, iż pozwana prawdopodobnie sfałszowała umowy ubezpieczenia OC ich wspólnego samochodu. Podnosił, że nie jest współwłaścicielką samochodu marki M. (...). Jednakże jak się okazało w toku postępowania, przekazywał darowizną na rzecz córki 1/2 udziału w prawie własności przedmiotowego samochodu. Pozwana przedstawiła umowę darowizny, która została zgłoszona w Urzędzie Skarbowym dla celów podatkowych. Powyższe okoliczności nie były wprost podnoszone przez powoda jako świadczące o rażącej niewdzięczności pozwanej względem powoda, jednakże ukazują charakter relacji między stronami. Tym bardziej, jeżeli wziąć pod uwagę, iż mając świadomość zawartej umowy złożył w tym zakresie zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa, co oczywiście, jak ustalono powyżej, doprowadziło do wydania kolejnego postanowienia organu śledczego o umorzeniu postępowania w sprawie. Po drugie, ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w postaci zeznań świadków wynika, że relacje pomiędzy powodem a pozwaną były zawsze dobre. Dopiero w okresie, gdy pozwana i jej matka dowiedziały się o długoletnim romansie powoda z inną kobietą, relacje te uległy zmianie. Pozwana starała się jednak nawiązać kontakty z powodem. Również dla niego była to trudna sytuacja. Potrafił przykryć się kocem i nie reagować na żadne rozmowy i pytania dotyczące powstałej sytuacji. Pozwana nadal jeździła na przedmiotową nieruchomość, czasem przywoziła ojcu jedzenie. Nigdy też nie wymagała od niego, aby opuścił budynek na darowanej nieruchomości. Relacje stron uległy diametralnemu pogorszeniu po złożeniu przez powoda bezpodstawnego zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa przez córkę. Nie wnoszą niczego istotnego do sprawy z punktu widzenia przesłanek odwołania darowizny twierdzenia powoda o wymeldowaniu go przez pozwaną z mieszkania byłej żony. Należy zaznaczyć, że postępowanie administracyjne w tym przedmiocie zostało wszczęte przez matkę pozwanej, a ponadto nie jest prawdą jakoby powód nie uczestniczył w tym postępowaniu. Z akt postępowania administracyjnego w przedmiocie wymeldowania wynika, że stawił się na rozprawę i oświadczył, że nie będzie mieszkał w lokalu przy ul. (...), gdyż obecnie mieszka w budynku na przedmiotowej nieruchomości. Na uwagę zasługuje również fakt, iż powód osobiście odebrał zawiadomienie o wszczęciu powyższego postępowania, jak i doręczono mu samą decyzję. Nie może więc być mowy o przetrzymywaniu korespondencji przez pozwaną. Mając to na uwadze Sąd doszedł do przekonania, iż zarzuty stawiane pozwanej przez powoda nie znajdują potwierdzenia w materiale dowodowym zebranym w sprawie, z którego należy wysnuć całkowicie odmienne wnioski. O powyższym świadczy również okoliczność, iż postępowanie w sprawie ukrycia przedmiotowej dokumentacji zostało prawomocnie umorzone.

W istocie rzeczy pozwana odebrała korespondencję powoda z sądu wieczystoksięgowego w czerwcu 2011 roku, jednakże nawet hipotetycznie zakładając, iż nie powiedziała o tym powodowi, to nie sposób uznać tego zachowania

za przejaw rażącej niewdzięczności tym bardziej, iż powód nie podnosił w toku postępowania, jakoby w wyniku takiej okoliczności doznał lub mógł doznać jakichkolwiek negatywnych konsekwencji. Korespondencja dotyczyła ujawnienia pozwanej jako właścicielki nieruchomości zgodnie z treścią aktu notarialnego. Nie ma więc podstaw, aby uznać, iż działanie takie było nakierowane na wyrządzenie jakiegokolwiek szkody powodowi. Pozwana w tym jeszcze okresie nie pozostawała w sporze z powodem i naturalnym jest, iż odebrała korespondencję adresowaną do ojca na adres jego zameldowania.

Brak jest dowodów wskazujących na podjęcie przez pozwaną działań w celu sprzedaży nieruchomości. Konsultacje w sprawie przeprowadzenia podziału przedmiotowej nieruchomości miały służyć wydzieleniu niezabudowanej działki, której własność ewentualnie zostałaby przekazana na rzecz powoda. Podkreślenia wymaga, iż sam powód zablokował budowę domu letniskowego, który miał mu służyć, zgłaszając samowolę budowlaną. Takie zachowanie również pokazuje poziom natężenia złej woli w stosunkach rodzinnych między stronami.

Należy się jeszcze odnieść do zarzutu powoda dotyczącego popełnienia przez pozwaną przestępstwa na jego szkodę polegającego na bezprawnym ukrywaniu dokumentów dotyczących jego rachunku bankowego, czy też kredytów bankowych. Powód nie przedstawił prawomocnego wyroku skazującego pozwaną za powyższy czyn. Nie wykazał nawet, dużego stopnia prawdopodobieństwa popełnienia przez pozwaną zarzucanych przestępstw, albowiem logicznym jest, iż pozwana posiada wskazane dokumenty, gdyż podjęła się spłacaniu kredytu zaciągniętego na budowę domu na działce.

W ocenie Sądu Okręgowego relacje pomiędzy stronami nie są prawidłowe, jednakże winę za taką sytuację ponosi powód, który bez żadnego uzasadnienia skierował przeciwko córce szereg postępowań karnych oskarżając o czyny jakich ta nie popełniła. Pozwana dała się wciągnąć w te spirale wzajemnej niechęci. W maju 2013 roku zainstalowała monitoring wizyjny na nieruchomości, wynajęła detektywa. Były to jednak zachowania będące następstwem zachowania powoda. Nadużyciem ze strony powoda są obecnie jego pretensje do córki o brak właściwego kontaktu z ojcem, skoro to sam powód do tego doprowadził. Powód nie może wymagać od pozwanej córki opieki, troski i zainteresowania, jeżeli sam na to nie pozwala, co więcej w istotny sposób utrudnia prawidłowe kontakty ojca z córką. Ciągłe, posadza ją o zachowania których się nie dopuściła, składa co rusz nowe i bezpodstawne zawiadomienia do organów ścigania.

Stanowczego natomiast podkreślenia wymaga okoliczność, iż powód na żadnym etapie postępowania nie udowodnił, iż pozwana podejmuje kroki, aby go pozbawić prawa zapisanego w akcie notarialnym. Podsumowując przyjmując, iż strony łączą niepoprawne relacje, okoliczność taka nie stanowi kwalifikowanego negatywnego zachowania osoby obdarowanej wobec darczyńcy przyjmującej postać rażącej niewdzięczności, a w konsekwencji brak było podstaw do złożenia przez powoda oświadczenia o odwołaniu darowizny nieruchomości z dnia 13 maja 2011 roku.

Z uwagi na wszystkie wyżej powołane okoliczności, Sąd uznał, że powód nie wykazał przesłanek skutecznego odwołania darowizny, w szczególności - nie wykazał, że zachowanie się pozwanej wobec niego nosiło znamiona rażącej niewdzięczności. Co więcej w świetle całości materiału dowodowego sprawy należy dojść do wniosku, że to powód swoim zachowaniem doprowadził do popsucia i właściwie zerwania w pełni prawidłowych relacji z córką.

W konsekwencji Sąd Okręgowy oddalił powództwo na podstawie przepisów wskazanych powyżej z uwagi na niewykazanie przez powoda zarówno przesłanek do skutecznego uchylecia się od skutków oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu oraz przesłanek do odwołania darowizny z uwagi na rażącą niewdzięczność obdarowanego.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy. Skoro powództwo zostało w całości oddalone, to na powodzie ciąży obowiązek zwrotu kosztów procesu poniesionych przez pozwaną. Okoliczność, iż powód był zwolniony od uiszczenia kosztów sądowych, zgodnie z art. 108 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. 2010 roku, N. 90, poz. 594, t.j.), nie zwalnia go od obowiązku zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi. Wobec powyższego, zasądzeniu od powoda na rzecz pozwanej podlegała kwota 7.217,00 złotych, na którą składa się kwota 7.200,00 złotych tytułem

zwrotu kosztów zastępstwa procesowego ustalona na podstawie § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 2013 roku, poz. 461, t.j.) oraz kwota 17,00 złotych tytułem zwrotu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

(...)